

A TENGERPART

Napilap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Riva Szápáry, Adria-palota.

Telefon 224. szám.

Előfizetési ár:

Évesre 24 kor. Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy órára 2 kor.

Éves szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEK

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

A pogányok.

Fiume, aug. 1.

Az egész világ sajtója megemlékezett a dánosi véres cigányvecsernyéről. Az ókori brutalitás ez előtörő példája megdöbbentette a művelt társadalmat s ezeknek megrendült a lelke, amidőn a legvigasztalanabb problémák bontakoztak ki ez eseményből. Visszasülyed az ember az állatiasságba? — vagy még nem tudott abból egy nemesebb régióba emelkedni?

És minden ítelet, ami a külföld problémáfejítő szűrőjén leszivárgott, a magyar nép arcára üti a bélyeget. A dánosi cigányvérengzés: magyar barbarizmus. Azért, mert nem folyt le oly raffinált gazzsággal, mint Hau dr. egyetemi professzor ur gaztette. Mert a dánosi cigányok nem ragasztottak állukra álszakállt, hanem a legősibb alarcz, az éjszakai sötétség lepleiben tobzódtak az emberében. És mert nem telefonon csalták törbe egyszerű áldozataikat s nem a kitűnő «browning» röpitette be-lejük a gyilkos golyót, hanem egy-egy debreczeni csillagos bicika végezte el a borzalmas embermészárlás munkáját. Dr. Hau bizonyára ellenállhatatlan lelki indulatok, lélektani kényszer-körülmények hatása alatt gyilkolt, — tehát perújítás kell, ami a felmentését vonhatja maga után; a dánosi cigányok pedig sokkalta taragatlanabbak, hogy az esetükben is a pszichiaterék ezeket a mentőkörülményeket fedezték fel. Ezek tehát a szó szoros értelmében vett állatok, még pedig veszett állatok, amiket le kell bunkóztatni. Mert bűn és bűn közt nagy különbség van; nem a bűnt, hanem annak *elkövetőt* tekintvén.

„A TENGERPART” TÁRCZÁJA.

A nők börtönében.

Irta: Anatole France.

Vagy két évvel ezelőtt meglátogattam egy női fogházat. Hajdan kastély volt, amelyet V. Henrik idejében építettek. Magas palateteje kimeredt annak a komor kis városnak a háztetői közül, amely Franciaország déli részében fekszik egy folyó partján. A börtönigazgató közel járt már a nyugdíjhoz, fekete parókát viselt, de a bajusza hófehér volt. Egészen szokatlan igazgató volt, a saját kezdeményezésére szokott gondolkodni és humánus nezei voltak.

Nem képzelődött semmiképpen háromszáz foglyának az erkölcséről, de azért arról is meg volt győződve, hogy ebben sem áll rosszabbul a dolog, mint háromszáz olyan nő erkölcsével, akiket találmra válogatnának össze egy városban.

— Azok az emberek, akiket itt lát, nem más emberfiai, — látszott mondani a szelíd, fáradt tekintete. Amikor áthaladtunk az udvaron, a foglyok hosszú sorával találkoztunk, akik éppen bevégezték a sétájukat s visszamentek a munkatermekbe. Sok volt köztük a vénasszony s néhányánál Caban dr., ki velünk volt, arra tett figyelmessé, hogy csaknem mindeniknek volt valami karakterisztikus

Ezek az esetek azonban csak egyes felbukkanó szimptomái az ember még viruló, vagy előtörő állatiasságának. Vannak azonban bűnök, amiket már nem lehet nagyon az *eredendő* bűnök hatalmas fejezete alá helyezni, a civilizáció bűnei, amikről például a dánosi cigányok nem is álmodnak . . .

Olyan bűnök, amik nem lappangnak az emberiség véreben, hanem amik helyiely-helyiely állandó kórság gyanánt éktelenkednek. Természetesen, ezeken a bajokon finom flastromok vannak, amik óva őrködnek, nehogy kipattanjon a titok, amit fődnek. Most Olaszországban van nagy izgalom néhány kolostor botránya miatt s papok, apácák: az isten ígéjét hirdető emberek vannak a páczban.

Ezeknek a bűnei pedig nagyobbak a dánosi cigányok bűneinél. Ezek az emberi pókok papi és apáca-köntöst lopnak magukra, s azzal hálót vetnek a jóhiszemű embereknek, akik apró gyermekeiket viszik nekik áldozatul, abban a hiszemben, hogy az Ur igaz szolgálival van dolguk, akik szülő helyett felnevelik a gyermekeket. Az olasz újságok most egész botrány-krónikákat közölnek a teleplezett olasz kolostorokról, amikben az erkölcsös gyermeknevelés nevében száz és száz fejletlen növendék lelkét rontották meg.

És a Vatikán nem vereti félre harangjait. Sem a vész-, sem a lélekharangot; jöllehet volna oka mindkettőre, a sok tönkrement gyermeklélekért és azért a bűnért, ami a csuhába öltözött gyermekrontók véreben lángol. A pápai átok, az egyház kebeléből való kiátkozása a sok civilizált bűnösnek — késik, mintha mindezek már csakugyan anakronizmusok volnának s csupán a vizsgálóbírák és az

hibája, hogy csaknem a legtöbb sántított, alig volt néhány, akin ott ne lett volna jele a bűnnek, vagy legalább is a véteknek.

Az igazgató lassan megrázta a fejét. Láttam, hogy nem értett egyet ezekkel a büntető-orvosi elméletekkel. Sőt éppen ellenkezően, arról volt meggyőződve, hogy a mi társadalmunkban nehéz megkülönböztetni a bűnöst az ártatlantól. Azután bevezetett bennünket azokba a munkatermekbe, ahol a nők pékek, a mosó- és a nők végezték munkájukat. A tisztaság és a munka mintha az örömmel valami csillogását terjesztette volna itt. Az igazgató minden nővel nagyon barátságosan bánt. Még a legrosszabbaknál és a legrosszabb indulatuknál sem vesztette el türelmét s mindig egyformán jóságos volt, azt vallotta hogy azoktól az emberektől, akikkel együttélünk, nem szabad nagyon sőt, akikkel együttélünk, meg akkor sem, ha azok bűnösök és tolvajok. Egészen eltérően az általános szokástól, nem várta a tolvajoktól és orgazdaktól, hogy mivel büntetésben vannak, egyszerre tökéletes lenyökké legyenek. Nem igen hitt a fenyegetések erkölcsi hatásában és teljesen lemondott arról, hogy a börtönből erényiskolát csináljon. Mivel nem volt azon a nézetben, hogy az emberek jobbakk lesznek, ha szenvedtetik őket, tehát amennyire csak lehetett, megkímélte a szerencsétleneket minden szenvedéstől.

— Megfontolom a szabályzatot, — mondta, — mielőtt alkalmaznám és magam magya-

ügyeszek működnek, akik manapság egyedül őrzői a legszentebb tannak, a felebaráti szeretet tanának . . . ha ugyan működésükbe is bele nem szól néha a politika.

De annyi zaj és lármá ezek nyomán még sincs, mint a dánosi cigányok rablógyilkossági büntette nyomán. Mert ezek az események nem regényes pusztákon történtek, hanem világvárosok kellő közepén s nem láttunk utánok egy csepp kiontott embervért se, ami föltétlenül szükséges ahhoz, hogy az emberi telhaborodást méltóan magas fokra csigázza fel.

K. N.

LEGUJABB.

— Táviratok és telefon-hírek —

Fejedelmek találkozása Szófiában.

Szófia, aug. 1. Az itteni lapok írják, hogy augusztus első felében, *Ferdinánd* fejedelem trónraléptének huszéves jubileumán *Péter* szerb király, *Károly* román király és *Vladimir* orosz nagyherceg Szófiába érkeznek a fejedelem ünneplésére. Ugyanekkor fogják teleplezni a Bulgária szabadságának kivívásakor elesett orosz hősök emlékére emelt szoborművet is.

Az olasz kolostorok botránya.

Róma, aug. 1. Napról-napra újabb teleplezések érkeznek a szalézi és egyéb kolostorokban uralkodó állapotokról. A teleplezések révén most számos gyermek-eltűnés nyomára bukkannak, sok elvesztettnek hitt gyermeket találnak meg e zug-kolostorok falai között. Nemrég Ró-

razom meg a foglyoknak. A szabályzat például teljes hallgatást rendel el. De ettől minden asszony vagy hülyévé lenne, vagy beleőrülne. Nem gondolhatom, hogy a szabályzat ezt akarhatta. — Azert azt mondom nekik: «A szabályzat azt rendeli, hogy hallgassatok. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a felügyelőknél nem szabad beszélni halálra benneteket, akkor nem lehet bajotok. A gondolataitokról nem tartoztok nekem számot adni.» Ez után az intés után azon iparkodnak, hogy szinte hangtalanul beszéljenek. És nem bolondulnak meg s mégis érvényesül a szabályzat.

A betegszobák és hálószobák, amelyeket ezután meglátogattunk, nagy, magas termekben voltak elhelyezve, amelyeknek a falai egyszerűen fehérre voltak meszelve. A hajdani pompából nem maradt semmi más, mint néhány monumentális kandalló szürke és fekete márványból, ezek felett pompás szobrok álltak. Egy faragott «lgasság» a XVI. század végéből elolajosodott flamand izlésben a kardját úgy tartotta, hogy a hegye egy kis beteg felé irányult, aki vaságyban, oly vékony matrácson feküdt, mint egy összehajtott kendő. A kicsike olyan volt, mint valami gyermek.

— Nos, jobban van? — kérdezte Caban doktor.

— Igen, sokkal jobban, uram, — felelte a beteg és elmosolyodott.

mában egy munkásasszony vesztette el a gyermekét. Mialatt 12 éves leánya egy közterem játszadózott kis barátnőivel, egy alapácza elcsalta magával s azóta nem került elő. Amikor a kolostorokat leplezték s az azokban talált gyermekek neveit a lapok közölték, a szegény munkásasszony megírta az ő leánykájának a nevét is. Ezután nyomban jelentést tett az esetről, s megállapították, hogy csakugyan az eltűnt leány az, akit az apácza magával csalt.

Egy elkobozott könyv.

Berlin, aug. 1. A berlini cenzura a „Kereskedelmi köztársaság“ című, angol kiadásban megjelent regényt elkoboztatta. A könyv az emlékező chicagói hus-panamával foglalkozik s közben élesen érinti sok fejezetében *II. Vilmos* német császárt is. A könyvet ez utóbbi ok miatt kobozták el.

Károlyi István gróf meghalt.

A Károlyi grófi család széniora, *Károlyi István* gróf tegnap, szerdán délután fél két órakor Nagykárolyban meghalt. Az elhunyt grófnak rendkívül nagy tekintélye és nagy szerepe volt a társadalom legelőkelőbb köreiben és meghitt embere volt a boldogult *Rudolf* trónörökösnek, valamint igen kedvelte a mostani angol király, *VII. Eduárd* is. A politikában is tevékenyen részt vett s előbb a szabad-*elvű*, majd a nemzeti párt tagja volt, míg a legutóbbi nagy nemzeti küzdelem idején a függetlenségi párthoz csatlakozott.

Károlyi gróf már régóta nagybeteg volt: rakban szenvedett. Nejevel a múlt hét keddjén ment Budapestről Nagykárolyba a birtokára, amikor állapota annyira javult, hogy megkockáztathatta a fáradságos utazást. Az utazás kissé kimerítette, de néhány nap múlva ismét annyira felüdült, hogy amikor a múlt het végén *Eduárd* angol király a gróf állapotáról táviratilag tudakozódott, megnyugtató válaszzal szolgálhattak a felségnek. Azonban állapotja váratlanul válságosra fordult s tegnap délután bekövetkezett a katasztrófa. Károlyi gróf, miután fölvette a halotti szentségeket, felesége, nővére, *Dessewffy Aurélné*, *Áron Sándor* vármegyei főorvos és a család háziorvosa

— No hát csak viselje jól magát, akkor majd hamar meggyógyul.

A beteg nagy szemet meresztett az orvosra, a tekintetében öröm és remény csillogott.

— Ugyanis nagyon beteg volt, — magyarázta a doktor s tovább mentünk.

— Milyen nevetségért büntették meg?

— Nem nevetségért, hanem bűnért.

— Ah?

— Gyermekgyilkosság.

Egy hosszú folyosó végén kis, meglehetősen barátságos szobába jutottunk, amely tele volt szekrényekkel s amelynek rácsalan ablaka a szabadba nyílt. Itt egy csinos, fiatal asszony az íróasztalnál írt. Mellette egy feltűnően szép termetű leány állt s az övéen hordott kulcskötégből kulcsot keresgetett. Hajlandó lettem volna azt hinni, hogy az igazgató leánya, de ez tudatta velem, hogy ezek is foglyok.

— Nem látja, hogy szintén az intézeti ruhát hordják.

— Nem vettem észre, valószínűen más-kent hordják, mint a többiek.

— Jobb szabása van a ruhájuknak s a főkötőjük kisebb, úgy, hogy látni lehet a hajukat.

— Igen, mondotta a doktor, nehéz az asszonyt megakadályozni abban, hogy a haját mutogassa, ha szép.

— És mivel foglalkoznak?

jelenlétében meghalt. A család a gyászestéről azonnal táviratban értesítette az elhunytak a Lidón időző leányát, *Károlyi Melindát*, *Károlyi Gyuláné* grófnét, valamint Londonban időző fiát, *Károlyi György* grófot, a volt fiamei kormányzót. A temetésről maga az özvegy grófné, született *Csekonics Margit* grófnő intézkedik. A holttestet a nagykárolyi palota hatalmas előcsarnokában tették ravatalra. A holttest számára Budapestről gyönyörű bizánci stílus szarkofágot vittek le, amelynek belső koporsója is van. A beszentelés idejét a család meg nem állapította meg. Valószínűleg pénteken délután fog megtörténni és *Boromissa* *Tibor* szatmári megyés püspök végzi. A halottat a *Károlyi*-család ősi sírboltjában: *Kaplonyban* teszik örök nyugalomra.

Károlyi István gróf 1845 február 2-án Budapesten született: legifjabb fia volt néhai *György* grófnak. Tanulmányait otthon végezve, 1865-ben Firenzébe ment, hol anyjának szalonja összehozta az emigráció kiválóbb tagjait, akikkel közelebbi érintkezésbe lépett. 1866-ban belépett a magyar légióba és *Klapka* tábornok segédtszije volt testvérével, *Tibor* gróffal együtt. Mikor a fegyverszünetet megkötötték és a légió feloszlott, őt és *Tibort* bizták meg, hogy a légió hazakivánczó tagjait a határra szállítsák. A határon mindkettőjüket elfogták, a bécsi *Hotel Dauba* internálták és csak *Bismarck* közbejárása mentette meg őket a haditörvényszék elé való állíttatástól. Ekkor *Párisba* költözött s 1867-ben tért haza. Azóta a főváros előkelő társadalmi mozgalmában tevékeny részt vett. Atyja halála után atyvére a nagykárolyi uradalmat, *Szatmármegye* közelében is kiváló szerep jutott osztályrészeül: mint megyebizottsági tag több, a magyar nemzeti ügy érdekében tett indítványokkal lépett elő. 1880 május 28-án párbajban agyonlőtte *Zichy-Ferraris Viktor* gróf belügyi államtitkárát, akit a lapok megtámadták és azzal a váddal illették, hogy bizonyos összegért egyes pénzintézetek érdekében latba vetette tekintélyét. A Nemzeti Kaszinó fiatalabb tagjai erre *Zichy* kigolyózták és ennek következtében *Zichy* párbajt vívott a kizárást indítványozó *Károlyi István* gróffal. Ebben a párbajban *Zichy* gróf meghalt.

Károlyi István gróf a Nemzeti Lovarda elnöke s a Nemzeti Kaszinónak hosszú ideig igazgatója volt. Több ízben ünnepi beszédet mondott a *Széchenyi-lakomákon*. Diszelnöke volt a *Charitas* fővárosi jótékony-egyletnek. 1897 szeptember 12-én Szokolczán, mint a Felsőmagyarországi Közművelődési Egyesület elnöke, az egyesület közgyűlésén tartott előki beszédében erős kritikát gyakorolt a *Bánffy-kormány* nemzeti politikáján. Az egye-

— Az egyik irratáros, a másik könyvtáros. Mindkettő erkölestelen életmód miatt van fogva.

Az igazgató ekkor azt a kijelentést tette, hogy ő jobban szereti a bűnösöket, mint azokat, akik csak kisebb vetségért vagy kihágásért vannak az intézetben.

— A bűnösök közt — mondta — vannak, akiknek ugyszólván semmi közük sincs a bűnökhöz. Úgy csapott bele életükbe a bűn, mint a felhőtlen égből jövő villám. Lehetnek amelletten igen jóra való, bátor, sőt jólelkű emberek; a tolvajokról ezt már nem mondhatnám. A véségük rendszeren nem nagy, igen közönséges, mondhatnám az az alaphangja létüknek, azért javíthatatlanok. S ezek aljassága egész viselkedésükben visszatükröződik. A büntetés, amit kapnak, aránylag csekély s mivel nemcsak a morális, hanem a fizikai érzékenységük is tompult, nagy könnyűséggel viselik el. Nem is kérdés, hogy ezek a szerencsétlenek nem érdemlik meg a szánalmunkat s az érdeklődésünket; de mentül inkább öregszem, annál jobban meggyőződöm arról, hogy tulajdonképpen nincsenek bűnösök, csak szerencsétlenek vannak.

— Kérem, higgyék el az urak, — mondta, — hogy az a jelenet, amelyet mutatni fogok önöknek, teljesen előkészítetlen. — Erről a bűnről és a büntetésről valószínűen egészen új fogalmat fognak nyerni. Amit most látni

sületnek 1898 szeptemberében tartott közgyűlésen nem választották meg újra a *F. M. K. E.* elnökének. Az 1887-ben a nagykárolyi kerületben pártönkivűli programmal képviselővé választott. 1892-iki általános választások alkalmával ugyanott választott meg és ekkor a szabad-*elvű* párthoz csatlakozott; később pártönkivűlivel lett és mint ilyen 1896-ban újra megválasztott a nagykárolyi kerületben. Az 1901-iki választások alkalmával nem lépett fel. Az 1904 november 18-iki események miatt a függetlenségi párthoz csatlakozott és 1905-ben, majd 1906-ban Nagykárolyban egyhangulag megválasztották.

Csipkeverő tanfolyam.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium megbízásából tanítónők számára érdekes és nagy szociális fontosságú háziipari tanfolyam nyílt meg a napokban az iparművészeti iskolában.

A hat hétre terjedő tanfolyamon az ország különböző részeiből összesereglett tanítónők a magyar vert csipke készítését sajátítják el, hogy ezt a rendkívül praktikus értékesíthető háziipari cikket bevigyék az elemi iskolába. A magyar vert csipkének, mint háziipari cikknek igen nagy fontossága van: egy egész család könnyű szerrel megtanulhatja s a családban egy nő mellékesen 40—50 krajczárt megkereshet vele naponta. A kereslet az ilyen csipkék iránt rendkívül nagy, úgy hogy legutóbb is egy nagykereskedő egymagában 30.000 korona értékű csipke vásárlására való hajlandóságát jelentette be. Még inkább kitűnik e háziipari cikk meghonosításának hazai szempontból való nagy fontossága, ha elgondoljuk, hogy a magyar közönség ilyen csipke-cikkért milliókat ad ki évente külföldre s a legutóbbi évben is harminczhatmillió korona magyar pénz ment ki külföldre ilyen csipke-félékért.

A tanfolyamot július 2-án nyitotta meg *Neményi Imre* miniszteri tanácsos. A tanfolyam megnyitására az államtitkárok társaságában megjelent *Apponyi Albert* gróf kultuszminiszter is, aki nagy érdeklődéssel viseltetik a tanfolyam iránt. *Apponyi Albert* a megnyitáson különösen figyelmébe ajánlotta a tanfolyam rendezőinek, hogy nagy lelkiismeretességgel szolgálják ezt a szociális szempontból nagyfontosságú kezdeményezést; ugyanezt hangsúlyozták *Tóth János* és *Molnár Viktor* államtitkárok is.

A tanfolyam *Dékány Árpád* tanár avatott, szakszerű tanítása alatt működik; az igazgató-ság részéről a tanfolyam vezetésében tevékeny részt vesz *Fittler Kamil* és *Morélli Gusztáv*; az adminisztratív teendőket pedig *Ascher Alajos* titkár látja el nagy buzgalommal.

A tanfolyam lelkes tanára, *Dékány Árpád* először tíz fővárosi tanítónőt tanított be a ma-

és hallani fognak, azt én százszor tapasztaltam az életben.

A fogoly egy felügyelő nő kíséretében belépett a szobába. Fiatal, csinos parasztleány volt, nagyon egyszerű és jólelkű arccsal.

— Jó hirt mondhatok önnek, — szölt hozzá az igazgató, — a jó viselete miatt elengedtek a büntetése hátralevő részét. Szombaton kibocsájtjuk.

A leány a mellén összefonta a kezét és tátott szájjal hallgatta.

— Szombaton kijut ebből a házból és szabad lesz megint.

A leány végre megértette. A keze szorongó mozdulattal bomlott szét, az ajka remegett.

— El kell innen mennem? Mi lesz belőlem? Itt volt ruhám és enivalóm. Nem járhatna közbe az igazgató ur, hogy szabadon itt maradjam?

Az igazgató szelid komolysággal magyarázta meg, hogy ne utasítsa vissza a kegyelmet. Azonkívül az elmenéskor kap valamelyes pénzt is, tíz-tizenkét frankot.

A leány sirva ment ki. Megkérdeztem, hogy miért büntették meg, az igazgató átlapozta a lajstromot.

— Ötszázhárom. A leány parasztként volt szolgáló... A gazdája feleségétől ellopott egy alsószokeyt... Házi tolvajlás... Amint tudják, a mi törvényeink a házi tolvajt nagyon szigorúan büntetik.

gyar vert csipke készítésébe; a kurzusban ez a tiz tanítónő vezet tiz-tizenkettes csoportokat. A tanfolyamra az ország legkülönbözőbb részeiből — személyenként 140 korona államsegéllyel — összesen 108 tanítónőt vettek föl pályázat útján. A kurzusra elsősorban olyan exponált vármegyéből jelöltek ki tanítónőket, ahonnan a nép tömegesen vándorol ki. A tanfolyamon résztvevő tanítónőknek az iparművészeti iskolában hat hétre kényelmes internátust rendeztek be s *Beroldingen* Melanie grófnő felügyelete alatt állanak.

A tanítónők saját iskoláikban a jövő évtől rendes tantárgyként tanítják a magyar vert csipke készítését. A tanítónők német vagy cseh mintákat nem is látnak a tanfolyamon, hanem tisztán magyar motívumú csipkemintákon dolgoznak.

Ez a rendkívül hasznosan értékesíthető háziipari cikk egyrészt mihamarabb ki fogja szorítani az iskolából a sok aprólékos, haszontalan díszmunkát, másrészt pedig hivatva van kiszorítani Magyarországból a bseh, morva és felső-ausztriai mintákat. Iskolán kívül azonban a szükséghez kepest létesítenek majd egyes helyeken munkaműhelyeket is, úgy hogy nem lankadó buzgalom mellett remélni lehet a magyar vert csipkének széles körökben való általános nagy elterjedését. A szükséges csipkemintákkal a középpontból fogják ellátni az iskolákat és a munkaműhelyeket.

KÜLÖNFÉLE.

— **Flottaünnepély Abbáziában.** Az abbáziai vígalmi bizottság és az osztrák flottaegyesület abbáziai fiókjának együttes rendezésével ma este igen sikerült flottaünnepély folyt le Abbáziában a kikötőnkben időző magyar-osztrák haditengerészeti hajók tisztikarának tiszteletére. Az este Fiuméből indult hajók mind zsufolva tették meg az utat Abbáziába, ahol már a parkba való belépéskor meglepte az érkezőket a külön ez estére felszerelt nagy ívlampák által terjesztett vakító világosság. A park előtt a tengeren száz meg száz színes lampionnal feldíszítve állt a „Lovrana” hajó, tünderi fényt árasztva szét maga körül a vizen. Maga a Quarnero-kávéház és a Quarnero-szálloda körüli rész volt a legszebben feldíszítve. A nagy pálmák minden levele és minden barberta a tengerpart mentén elhúzódó bokrokkal együtt tele volt a színes villamoskörtek ezreivel. Közben apró tengerész-zászlók és jelvények húzódtak ágról-ágra.

A Quarnero-kávéház előtti elzárt téren, melyre csak 2 korona belépődíj lefizetése után léphetett halandó, ott tolongott Abbázia minden épkezláb furdóvendége és ezek között annyi szép asszony és leány, amennyit Abbáziában még soha semmiféle idényben nem láttak együtt. Tarkította a képet az ünnepélyen megjelent körülbelül kétszáz tengerésztiszt és hadapród, úgy hogy ez egyszer Abbáziában egy külsőleg is minden tekintetben érdekes és vonzó szép estét sikerült a vígalmi bizottságnak teremnie.

Röviddel kilenc óra után megindult a konfetti- és koriandolicsata, a virágdobálás és a szerpentinek játéka. Nemsokára vidám zaj és kacagás töltötte be a tér minden zugát és különösen a tiszték valóságos konfetti-rohamokat intéztek a szépnek képviselőire. Közben a furdózenekar és a cigányzenekar egymást felváltva szüntelenül játszott.

Fél tizenegy órákor bevonult a fiatalok és a kávéház nagytermébe a tánczhoz, amelyben

nemsokára annyian vettek részt, hogy a terem teljes hosszát lefoglalták a tánczó párok. Az első négyest több mint 50 pár tánczolta. A sikerült multság csak éjjel egy órákor ért véget, amikor a flotta tisztjei érzékeny bucsut vettek a rövid néhány órás ismerőseiktől, a sok szép abbáziai magyar asszonytól és leánytól.

A Magyar-horvát tengeri gőzhajózási társaság úgy 11 órákor, mint 1 órákor indított ma éjjel hajót Abbáziából Fiuméba, amelyek roskadáig megteltek az ünnepélyről hazatérő közönséggel.

— **A hadihajóraj eltávozik.** A gyakorlatozó nyári hajóraj, amely *Ziegler* Luczian ellentengernagy parancsnoksága alatt a múlt hó 29-én érkezett Fiuméba, holnap, pénteken hajnalban hat órákor fölszedi horgonyait és elhagyja kikötőnköt.

— **Japán hadihajók Fiumében.** Mint már ismételt szözlöttünk róla, a japán hajóhad egyik osztálya már legközelebb néhány napi tartózkodásra a fiumei kikötőbe érkezik. Az osztály, *Ijuin* ellentengernagy vezetésével, a két legújabb páncélozott czirkálóból áll. A Newcastleben épült hajókat *Ijuin* ellentengernagy a japán kormány megbízásából néhány het előtt vette át s most utban van hazafelé. A legénységet Japánból Európán át vasuton küldték a hajókért. Mindkét hajó a legmodernebb s legnagyobb czirkálók osztályába tartozik. Tonnatartalmuk 13.750, 25.000 lóerejű géppel, 28 csomónyi gyorsasággal bírnak haladni. Mindenik hajón négy 30 centiméteres, tizenkét 15 centiméteres és tizenkét 12 centiméteres ágyu van. Fiuméből a hajóhad néhány napra Triesztbe, majd Velenczébe megy s onnét a Szezei csatornán át haza Japánba. Ez az első eset, hogy a magyar tengerparton japán hadihajó kiköt s tengerészeti körökben nagy érdeklődéssel néznek a látogatás elé. A japán kormány *Ijuin* által Angolországban egy új páncélos csatahajót is rendelt. A hajó 21.000 tonnatartalmu, 147 méter hosszú, 26 méter széles és kilenczefél méter mélyjárata lesz. Huszonhétézer lóerejű gépeivel óránként 40 kilométert fog menni. Nagyön erős tűzérsséggel szerelik fel, lesz rajta tizenkét 40 centiméteres, tíz 21 centiméteres, tizenkét 12 centiméteres ágyu, számos gyors-tűzelő ágyu és gépégyver. A hajót két év alatt megépítik s ugyanez idő alatt megépítik párját angol tervek szerint Japánban a kobei hajógyárban.

— **Világjáró magyar diákok.** Rómából táviratozzák, hogy tegnap két magyar diák érkezett oda, akik gyalogosan járták be Olaszország nagy részét. E két derék magyar diák nemrég Fiumében volt, azóta tehát nagy utat tett meg. *Arkosy* Jenő és *Borbély* Lajos — ez a neve a két magyar diáknak — a marosvásárhelyi főgimnázium hetedik osztályát végezték el s czélul tűzték ki, hogy egész Európát gyalog bejárják. A 600 kilométeres utat Budapestől Fiuméig Szekesfejevárr, Veszprém, Balatonfüred, Keszthely, Nagykanizsa, Csáktornya, Varasd, Zágráb és Károlyváros érintésével *kilencz nap alatt* tették meg s július 11-én folytatták útjukat Olaszországba. Hajón atkeltek Velenczébe s onnan Padua, Ferrara, Bologna, Firenze, Róma és Capua érintésével Nápolyba igyekeznek. Most már Rómába érkeztek el a fürge diákok s talán már ott is felszedték a sátorfájukat. A további tervük a következő: Nápolyból visszatérnek Anconába, hajón Zárába utaznak, majd Herzegovinán, Bosznián keresztül, Szerajevót érintve, Belgrádba mennek s onnét haza, a Szekelyföldre a legrovidebb utat választják. A világjáró diákok körülbelül 3000 kilométert utat tesznek meg gyalogszerrel. A két magyar diáknak ez már a második nagy útja. Tavaly Németországot járták keresztül-

— **Kinevezések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Cavalloni* József megbízott tanárt a fiumei állami felső kereskedelmi iskolához rendes tanárrá, *Ányos* Ármán helyettes tanárt a fiumei állami felsőbb leányiskolához rendes tanárrá nevezte ki s *Szegfi* Emília, *Simonetti* Klementina és *Carvin* Piroška fiumei rendes tanítónőket jelenlegi állomásukon a IX. fizetési osztályba léptette elő.

— **Összeütközött hajók.** Toulonból táviratozzák, hogy a „*Truite*” tenger alatt járó hajó a kikötő bejáratánál összeütközött egy gőzessel. A tenger alatt járó hajó súlyos sérüléseket szenvedett, úgy hogy a dokkba kellett szállítani, ahol kijavítása hosszabb ideig fog tartani.

— **Magyar kivitel Észak-Afrikába.** Illés Zsigmond, a magyar kir. kereskedelmi muzeum északafrikai levelezője Budapestre érkezett és naponta délelőt 10-től 12 óráig az érdeklődőknek rendelkezésére áll a Kereskedelmi Muzeumban.

Főszerkesztő:

Szemerjai Kovács Zoltán.

Feladó szerkesztő:

Murai Jenő.

Kiadótulajdonos:

„Unio” könyvnyomdai műintézet.

CIGALE tengeri fürdő LUSSINPICCOLO mellett.

PROSPEKTUS KIVÁNTATRA.

Garçonlakás

fürdőszobával szeptember 15-ére kerestetik. Saját butorzatom van. Ajánlatok „Évi lakó” jellegével a kiadóhivatalhoz kéretnek.

Egy kisasszonynak

az olasz nyelvben való oktatására kerestetik idősebb olasz hölgy. Felvilágosítást ad Gál János kávékereskedés Piazza Mercato coperto 3. sz. alatt.

Fiumében

vagy a környékén lakó (esetleg üdülő) fess urinnóval levelezne ismeretség céljából javakorubeli uriember.

Szíves ajánlatok „Dalmácia” neven e lap kiadóhivatalában kéretnek.

Kéményseprőmester

a legszebb férfikorban a kinek versenynélküli vállalata van és körülbelül 4500 korona évi jövedelemmel bír, óhajt 30—35 éves nő némi vagyonnal, házasság céljából megismerni, vagy vele levelezésbe lépni. Szíves ajánlatok németül tudó nőktől „Quarnero 37” poste restante Lovrana címre kéretnek.

Helybeli bankintézetnél

hivatalszóiga felvétetik. Ajánlatok „Megbízható” jellegével a Kiadóba.

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

betétkönyvek és folyószámlák után

4 1/2 % netto kamatot

térít meg mátol kezdve feleinek.

A járadékadót a bank önmaga viseli.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle radio-activ

Igmándi keserűvíz az elrontott gyomorot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Hatatos óvszer a belső betegségek elterjedésének meggátlására, úgyszintén kiváló gyógyhatású gyomor-, bél- és vérébajokban, továbbá **elkővéredés, szívelhárjasodás és ezzel járó fulladásnál, sárgaság, máj- és lépdegánat, cukorbetegség, aranyér, csúz- és köszvénynél, vérbőségénél s egyéb belszervezeti bajokban.** — Főszéküldés a forrástulajdonos: **Schmidthauer Lajos** gyógyszerésznél **Komáromban.** Kapható minden jobb gyógyszerész és fűszerüzletben, **Fiumében Heim F.-nél,** kis üveg 30 f., nagy üveg 50 f. — Össze nem tevesztendő más fajta keserűvizekkel.

„OLIMPO“ Szoba és czimerfestő vállalat.

Via Germania 11. sz. Braida.
Naponta előadások d. u. 4 órától kezdve.

Vasar- és ünnepnapokon d. e. 10 órától 1-ig és d. u. 4-től 10-ig.

Rendkívül érdekes képek.

Kiváló Ujdonságok

Kétszer hetenkint váltakozó műsor.

Belépti díj:

I. hely 40 fill. II. hely 20 fill.
Katonák és tíz éven aluli gyermekek a felét fizetik.

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy Via del Pino 9. szám alatt czimer-, szobafestő és mázoló-üzletet nyitottunk.

Elvállalunk szoba- és díszlet-festést, mázoló- és leggerszerűbb kivitelű a leggazdagabbig.

Fa-, bádóg-, vászon- és üveg-czimtblák készítését a legmodernebb kivitelben a legolcsóbb árak mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri

mely tisztelettel

Kurz Frigyes és tsa

Via del Pino 9. szám.

„Progresso“

Cinematograf (Mozgófényképek)
ANDRÁSSY UTCZA 1. SZ.

Kétszer hetenkint
új műsor

Hétköznapokon d. u. 5—10-ig.

Vasárnapokon d. e. 10—1-ig és

d. u. 1/2—11-ig.

Állandó előadások.

Első és legjobb hírnevű órázlet
Nattich Henrik
FIUME, Corso.

Chronometer és műórás,
Genfi és Glashütte-féle
angol különlegességi
gyátmányok.

Rákóczi vendéglő

Az új kivándorlási palotával szemben.
Valódi magyar konyha.

Ebéd és vacsora 20 forint.
Kényelmes hely társas-kuglizók részére. Gyönyörű kerthelyiség.

Tisztelettel

Gulyás László, vendéglős.

A FIUMEI

Néptakarékpénztár

(Pučka Štedionica)

FIUME, Via Riva 1. sz. - Alapított 1873.

Takarékbetétek elfogadása és visszafizetése előzetes felmondás nélkül; különleges esetekben az alapszabályok 39 §-ának alkalmazásával.

Folyószámla letétek és hitelnyújtások.

Előlegek értékpapírokra, árukra s más értékekre.

Váltóeszámlítás 3 esetleg két jó aláírásra 3 hónapig terjedő időre.

Jelzálogkölesönök ingatlanokra az érték feléig.

Az Igazgatóság

Használt és új

Zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányú új- és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

gyógyszertára

— a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerzappanok, az összes ásványvizek, toalettzikkék és szépitőszerek, stb. stb.

Csizmás Demeter

fiumei első magyar fodrász

VIA ADAMICH 2., az Európa szállóval szemben

készít mindennemű hajmunkát jutányos áron, úgy mint parókát, hajfonatot és mindenféle hajdiszt.

Bel- és külföldi illatszerek, a legjobb hajhullás és korpaképződés elleni szerek kaphatók.

A Fiumei Népbank Részvény-Társaság

(FIUME. Andrássy-utca 1. sz. I. em.)

elfogad a legelőnyösebb feltételek mellett betéteket takarékkönyvekre, számlára és giro-számlára;

hitelt nyújt folyó számlára és elfogadványokra;

leszámitol váltókat és kereskedelmi értékeket;

kibocsát csekkeket, utalványokat és hitelleveleket a monarchia és a külföld minden nagyobb városába;

vesz és elad értékpapírokat, külföldi váltókat és bel- és külföldi pénznemeket;

előleget nyújt árukra és értékpapírokra;

megőrizz és kezel értéktárgyakat;

gondoskodik okmányok, értékpapírok, szelvények és kisorsolt értékek inkasszójáról; végrehajt tőzsdei műveleteket kellő gyorsasággal;

fizetéseket eszközöl mérsékelt feltételek mellett a főbb kereskedelmi piacokon.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak részvénytársaságának

(Gyár Budapest-Kőbánya).

— fiumei főraktára. —

Iroda: Ürményi tér 6. — Jéggyár: Canale utca, Steinmann-ház. — Telefon szám 226.

Gyógyhatású DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládában érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márcziusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 50 tel literes palackot tartalmazó eredeti ládában.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak.

Bárhova házhoz is történik szállítás.

Detail elárúsító helyek:

„Unione“-üzlet Via del Pino. — F. Pavletich (volt fogyasztási szövetk. üzlet) Corso Prungato. — A „Salamon“-féle cukrászda, tulajdonos: Bardola V.

Mindenkor friss csapolás

a Bonavia szállóban, tulajdonosa: Scala Ferdinánd; a Sorko-féle vendéglőben, a községi takarékpénztár épületében, Batthyányi rakodópart 10. és a New-York kávéházban, Corsia Deák.

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

Nyomatott az „Unio“ könyvnyomdában Fiume, (Adria palota, Riva Szápáry).